

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: Балканите между Изтока и Запада: историческа перспектива

Лектор: проф. д.н. Юра Константинова

Телефон: +359 886 568 862

Имейл: yura.konstantinova@abv.bg; yura.konstantinova@balkanstudies.bg

Хорариум: 30 ч.

Анотация (до 150 думи):

Курсът е посветен на съдбата на европейския югоизток, разгледана през призмата на отношенията Изток–Запад. Съвременните процеси, протичащи в Югоизточна Европа, имат своя корен в епохата, когато се заплита възелът на балканските противоречия. Поради това хронологическите граници, в които се проследява темата, съвпадат с така наречения „дълъг XIX век“, обхващащ периода от края на XVIII в. до 1923 г. Акцентът е поставен върху специфичните за всяка балканска страна външнополитически проблеми, които се анализират в контекста на антитезата Изток–Запад. Макар в центъра на вниманието да са решенията, които балканските държави предлагат на посочената дилема, курсът същевременно дискутира политиките на Великите сили, конкретните им външнополитически цели в Югоизточна Европа и идеологическите концепции, на които те се опират. Специално внимание е обърнато на опитите на балканските народи да осъществят националните си цели, използвайки противоречията между големите европейски държави. Целта е да се посочат корените на противоречията и съюзите на Балканите чрез поставянето им в геополитически и исторически контекст.

Тематично съдържание на курса (кратко описание по теми или модули):

Тема 1: Източният въпрос като отражение на антитезата Изток – Запад. Политически, икономически и културни измерения

Тема 2: Хабсбургската империя между великоимперски стремежи и славянския въпрос

Тема 3: Руски планове за решаване на Източния въпрос

Тема 4: Национализъм, славянско единство и панславизъм

Тема 5: Сърбия от „Начертанието“ на Гарашанин към югославизма

Тема 6: България между санстефанската мечта и берлинската реалност

Тема 7: Гръцката Мегали идея – същност и развитие

Тема 8: Румъния – буфер между три империи

Тема 9: Османската империя – ориентализъм и оксидентализъм

Тема 10: Мюсюлманските общности на Балканите

Тема 11: Войните на Балканите (1912–1923) – краят на една епоха

Форми на обучение и оценяване:

Курсът предлага две форми на обучение: лекционна и семинарна и завършва с обсъждане на самостоятелна научна разработка, направена от обучаемите.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

- Да се анализират конкретни външнополитически ситуации в региона;
- Да се отличават митологеми от политически програми;
- Да се отчитат спецификите на геополитическото положение и в историческото развитие на всяка балканска страна;
- Да се разбират целите на Великите сили на Балканите.

Препоръчителна литература:

Балканските идентичности в българската култура, Т.1–4, С., 2003.

Балканският XIX век. Други прочити, С., 2006.

Бобев, Б., Т. Кацори. Албания, С., 1998.

Божилова, Р. История на Хърватия, С., 1998.

Бурума, И. Маргалит, А. Оксидентазмът. Кратка история на антизападничеството, С., 2006.

Balkan Perspectives of Europe. Between East and West. Routledge, 2025.

Георгиева, Т. Консерватизъм и национализъм в Русия. Втората половина на 60-те – средата на 80-те години на XIX век, С., 2015.

Герд, Л. Константинополь и Петербург. Церковная политика России на православном Востоке, Санкт Петербург, 2006.

Грънчаров, Ст., Балканският свят, С., 2000.

Данова, Н., А. Христакудис, История на нова Гърция, С., 2003.

Илчев, И. Родната ми права или не! Външнополитическата пропаганда на балканските страни (1821-1923). С., 1996.

Йелавич, Б. История на Балканите, т. 1 и т. 2, С., 2003.

Йовевска, М. Балканските провинции на Хабсбургската държава, С., 1999.

Кисинджър, Х. Дипломатията, С., 1994.

Кенеди, П. Възход и падение на Великите сили – XV-XIX век, С., 2003.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Константинова, Ю., Фотиаду, С. Състояние, предизвикателства и перспективи пред двустранните отношения България – Гърция в съвременния геополитически комплекс, С., 2026.

Костов, А. Транспорт и комуникации на Балканите (1800–1914), С., 2017.

Лалков М. България в балканската политика на Австро–Унгария 1878-1903. С., 1993.

Манчев, К. Националният въпрос на Балканите, С., 2007.

Мишкова, Д. Приспособяване на свободата: Модерност и легитимност в Сърбия и Румъния през XIX в., С., 2001.

Мюсюлманските общности на Балканите и в България. Исторически ескизи, С., 1997.

Парушева, Д. Правителственият елит на Румъния и България втората половина на XIX и началото на XX век. Социална история, С., 2008.

Преплетените истории на Балканите. Т. 1–4, С., 2013–2019.

Прешленова, Р. Австро-Унгария и Балканите (1878 – 1912), С., 2017.

Първев, И. Балканите и Източният въпрос (1688–1878), С, 2017.

Русия: погледи от Балканите (XIX–XX), С., 2023.

Садулов, А. История на Османската империя, В. Търново, 2000.

Саид, Е. Ориентализмът, С., 1999.

Смит, А. Националната идентичност. С., 2000.

Стателова, Е., Р. Попов, В. Танкова. История на българската дипломация 1879–1913 г. С., 1994.

Трайков, В. Националните доктрини на балканските страни, С., 2000.

Тодорова, М. Балкани. Балканизъм, С., 1999.

Допълнителна информация (по желание) (например: специални изисквания, лабораторно оборудване, предварителни знания):

Необходими са основни познания по история на балканските народи в ново време.